

**KURATORIUM OŚWIATY
w Gorzowie Wlkp.
Wydział Nadzoru Pedagogicznego**

**Wspomaganie
szkół i placówek nadzorowanych przez
Lubuskiego Kuratora Oświaty –
analizy ilościowe i jakościowe wyników
sprawowanego nadzoru pedagogicznego
za okres III -V roku szkolnego 2014/2015**

Gorzów Wlkp., lipiec 2015 r.

Spis treści

1. Ewaluacja zewnętrzna	2
Analiza ilościowa przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII roku szkolnego 2014/2015.....	2
Analiza ilościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w <u>szkołach podstawowych</u> w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015	3
Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w szkołach podstawowych w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015	4
Analiza ilościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w <u>gimnazjach</u> w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	7
Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w gimnazjach w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015	8
Analiza ilościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w <u>liceach ogólnokształcących</u> w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	12
Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w liceach ogólnokształcących w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	13
Analiza ilościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w <u>technikach</u> w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	17
Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w technicach w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	18
Analiza ilościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w <u>zasadniczych szkołach zawodowych</u> w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	23
Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w zasadniczych szkołach zawodowych w okresie XI – V roku szkolnego 2014/2015.....	24
2. Kontrole planowe	29
Analiza ilościowa przeprowadzonych kontroli doraźnych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII w roku szkolnym 2014/2015.....	29
Analiza jakościowa wyników kontroli doraźnych przeprowadzonych w okresie od 1 marca 2015 do 31 maja 2015 r.	29
3. Kontrole doraźne	32
Analiza ilościowa przeprowadzonych kontroli doraźnych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII w roku szkolnym 2014/2015.....	32
Analiza jakościowa wyników kontroli doraźnych przeprowadzonych w okresie od 1 marca 2015 do 31 maja 2015 r.	32

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII
roku szkolnego 2014/2015**

Rodzaj ewaluacji	Plan	Przeprowadzone ewaluacje zewnętrzne									
		IX-XI		XII-II		III-V		VI-VIII		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Całościowa	13	11	84,6	3	23	-	-	-	-	14	107,7
Problemowa w zakresie MEN	79	10	13	32	40,5	23	29,1	-	-	65	82,3
Problemowa w zakresie LKO	39	-	-	19	48,7	9	23	-	-	28	71,8
Razem	131	20	15	54	41,2	32	24,4	-	-	107	81,7

Analiza ilościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w szkołach podstawowych
w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015

Wymaganie*	Ustalony poziom spełniania wymagań									
	A		B		C		D		E	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.										
2.										
3.	3	12	17	68	3	12	-	-	2	8
4.										
5.										
6.	-	-	21	84	3	12	-	-	1	8
7.										
8.										
9.	-	-	6	85,7	1	14,3	-	-	-	-
10.										
11.	1	3,1	21	65,6	5	15,6	4	12,5	1	3,1
12.										

*Nazwa wymagania:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej
4. Uczniowie są aktywni
5. Respektowane są normy społeczne
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji
7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych
8. Promowana jest wartość edukacji
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki
10. Wykorzystywane są zasoby placówki i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi

Ewaluacje problemowe w szkołach podstawowych prowadzone były w zakresie trzech wymagań (3., 6., 11.), wskazanych przez MEN (25 szkół) oraz dwóch wymagań (9., 11.) wskazanych przez LKO (7 szkół). Znacząca część szkół spełnia te wymagania na poziomie wysokim (B). Wymaganie *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji* spełnia na tym poziomie 21 szkół, z kolei wymaganie *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej* – 17 szkół, a *Rodzice są partnerami szkoły lub placówki* – 6 (na 7 badanych).

W najbardziej zróżnicowany sposób spełniane jest wymaganie *Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych*: spośród 32 badanych szkół, w 21 ustalony został poziom wysoki (B), w 5 – średni (C), w 4 – podstawowy (D); w jednej szkole wymaganie spełniane jest na poziomie niskim (E), a w innej – na poziomie bardzo wysokim (A).

Analiza jakościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych problemowych przeprowadzonych
w szkołach podstawowych w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015

Wymaganie 3: Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Przeprowadzone obserwacje zajęć (166) wskazują, że w większości szkół podstawa programowa realizowana jest na ogół zgodnie z zalecanymi warunkami i formami. Niemniej, należy stwierdzić, że znajomość tej części podstawy programowej wśród większości nauczycieli jest niewystarczająca. Często utożsamiają zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej z opisanymi w niej celami kształcenia i treściami nauczania.

Do umiejętności najczęściej kształconych w szkołach podstawowych należą, według nauczycieli: umiejętność uczenia się (97%), komunikowania się w języku polskim i obcym (97%) oraz czytania (90%). Rzadziej nauczyciele podejmują działania rozwijające u uczniów umiejętność pracy zespołowej (73%) i myślenia naukowego (71%), a najrzadziej – umiejętność myślenia matematycznego (55%) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (47%). Obserwacje zajęć pozwalają na potwierdzenie podejmowania przez nauczycieli wyżej wymienionych działań, jednak z częstością mniejszą o około 20%.

W 4 na 25 badanych szkół podstawowych nie dostrzega się poprawy efektów kształcenia. Wyniki sprawdzianu w klasie szóstej w tych szkołach nie osiągają wyższego poziomu, mierzonego w skali staninowej. W szkołach tych często podejmuje się rozliczne działania, które z założenia mają poprawić efektywność kształcenia, jednakże trudno dostrzec ich bezpośredni związek z wnioskami formułowanymi podczas analizy wyników egzaminu gimnazjalnego. Ponadto działania te nie są monitorowane w trakcie roku szkolnego i nie dokonuje się refleksji nad ich skutecznością.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Szkoły rozpoznają potrzeby rozwojowe i możliwości psychofizyczne gimnazjalistów, jednak udział rodziców w tym procesie nie jest powszechny. Około 60% rodziców twierdzi, że nauczyciele kontaktują się z nimi w tej sprawie kilka razy w roku, ale 8% nigdy nie rozmawiało z nauczycielami na temat potrzeb i możliwości swoich dzieci. Podejmowane w szkołach działania, skierowane do uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy w związku z trudnościami edukacyjnymi, są adekwatne do rozpoznanych przez nauczycieli potrzeb w tym zakresie. Zdaniem 86% uczniów i 78% rodziców zajęcia pozalekcyjne odpowiadają potrzebom dzieci. Według 69% uczniów pomagają im one w nauce. Większość z nich (87%) twierdzi, że mogą uczestniczyć w tych zajęciach, na których im zależy.

Szkoły podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc i poradnictwo uczniom, zwłaszcza z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i ośrodkami pomocy społecznej.

Szkoły podstawowe realizują profilaktyczne działania antydyskryminacyjne i integracyjne. Uczą szacunku dla każdego człowieka, bez względu na rodzaj jego odmienności. Najczęściej działania te dotyczą zapobiegania dyskryminacji ze względu na wiek, niepełnosprawność (stan zdrowia), pochodzenie społeczne, kolor skóry oraz religię. Żadnych działań w tym zakresie nie prowadziło 8% nauczycieli pracujących w badanych szkołach.

Wymaganie 6: Rodzice są partnerami szkoły

Szkoły pozyskują opinie na temat swojej pracy za pomocą ankiet, rozmów w czasie zebrań rodzicielskich i spotkań z Zarządem Rady Rodziców oraz doraźnie - poprzez rozmowy indywidualne i skrzynki kontaktowe. Tą samą drogą rodzice zgłaszają swoje propozycje. Według 95% nauczycieli rodzice zgłaszają też propozycje w zakresie funkcjonowania szkoły. Dotyczą one głównie organizacji uroczystości, imprez i wycieczek, rozwiązywania konfliktów i realizacji programu wychowawczego, rzadziej – tematyki zajęć i systemu oceniania. Jednak sami rodzice nie mają takiego poczucia – fakt zgłaszania propozycji deklaruje około połowa z nich. Oczekiwania i inicjatywy rodziców są uwzględniane podczas planowania pracy na poziomie klas i całej szkoły. W podejmowaniu decyzji dotyczących pracy szkoły uczestniczą członkowie Rady Rodziców. Otrzymywanie informacji na ten temat potwierdza 60% rodziców uczestniczących w ankietach. Z kolei w sprawach poszczególnych klas wypowiadają się rodzice uczniów tych klas. Ogółem udział w podejmowaniu tych decyzji deklaruje 59% rodziców. Natomiast znacząca większość z nich (88%) wie, w jaki sposób może się zaangażować w życie szkoły. Chętnie uczestniczą w imprezach i uroczystościach oraz wspierają szkołę w pozyskiwaniu środków finansowych na rozwój jej bazy dydaktycznej.

W porozumieniu z rodzicami lub we współpracy z nimi szkoła realizuje działania odpowiadające na potrzeby rozwojowe uczniów oraz wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Zdaniem 91% rodziców nauczyciele rozmawiają z nimi na temat możliwości rozwojowych dzieci, a według 79% - wychowawcy udzielają im wsparcia w trudnych sytuacjach.

Wymaganie 11: Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W badanych szkołach podstawowych nauczyciele analizują wyniki egzaminów i badań edukacyjnych zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej. Analizy zazwyczaj prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania służące efektywnemu przygotowaniu młodzieży do kolejnego egzaminu zewnętrznego, wyrównywaniu szans edukacyjnych, unowocześnianiu bazy lokalowej, wzbogacaniu w pomoce dydaktyczne, poprawie bezpieczeństwa w szkole oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych nauczycieli. Odpowiednio do potrzeb, prowadzone są również badania wewnętrzne, w tym osiągnięć uczniów i losów absolwentów. Pozyskane informacje służą głównie modyfikowaniu pracy szkoły w obszarze kształcenia i wychowania. Część szkół wykorzystuje je w celach promocyjnych. Nauczyciele najczęściej wskazują na wykorzystywanie wyników prowadzonych przez siebie mikrobadań (94%) i ewaluacji wewnętrznej (93%), a także losów absolwentów (89%) i egzaminów zewnętrznych (88%). Deklarują również wykorzystywanie zewnętrznych badań edukacyjnych (81%), jednak w większości są to opracowania wyników egzaminów zewnętrznych, dokonywane przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Rzadko wykorzystywane są wyniki ewaluacji wewnętrznej (20%), pomimo powszechnego i łatwego dostępu do raportów z całego kraju na stronie internetowej www.npseo.pl.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

- Realizacja podstawy programowej.
- Podejmowanie działań sprzyjających nabywaniu przez uczniów kluczowych kompetencji niezbędnych do podjęcia nauki na kolejnym etapie kształcenia
- Powszechne diagnozowanie i monitorowanie osiągnięć uczniów.
- Rozpoznawanie możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych oraz sytuacji społecznej każdego ucznia.
- Współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami wspomagającymi rozwój uczniów oraz świadczącymi poradnictwo i pomoc.
- Pozyskiwanie informacji od rodziców na temat pracy szkoły i wykorzystywanie ich do planowania pracy.
- Atmosfera otwartości i współpracy, zaangażowanie oraz transparentność prowadzonych działań.
- Partycypacja rodziców w organizacji imprez, uroczystości oraz wycieczek szkolnych.
- Wykorzystywanie badań wewnętrznych i wyników sprawdzianu do planowania procesów edukacyjnych.

Słabe strony:

- Rzadkie angażowanie uczniów do organizacji procesów edukacyjnych i umożliwianie im wpływu na ich przebieg.
- Stosowanie przez nauczycieli metod i form pracy, które w niewielkim stopniu sprzyjają wzajemnemu uczeniu się uczniów.
- Brak wspólnego planowania procesów edukacyjnych przez nauczycieli uczących w jednym oddziale.
- Formułowanie wniosków nieadekwatnych do rzeczywistych potrzeb.
- Nieskuteczność działań podejmowanych na podstawie formułowanych wniosków.
- Brak powszechności w stosowaniu działań uwzględniających indywidualizację nauczania podczas zajęć lekcyjnych.
- Rzadkie angażowanie się rodziców do współdecydowania o ważnych sprawach szkoły.
- Nieprzeprowadzenie ewaluacji wewnętrznej lub prowadzenie ewaluacji nieadekwatnie do potrzeb szkoły.
- Niewykorzystywanie wniosków z ewaluacji wewnętrznej do modyfikowania pracy szkoły.
- Niski stopień wykorzystywania badań zewnętrznych do planowania procesów edukacyjnych.

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w zakresie:
 - prowadzenia analiz jakościowych wyników egzaminów zewnętrznych, w tym z wykorzystaniem metody Edukacyjnej Wartości Dodanej, formułowania wniosków i wykorzystywania ich do planowania adekwatnych działań ukierunkowanych na poprawę efektywności kształcenia;
 - dostosowywania organizacji procesu lekcyjnego, metod i form pracy do zdiagnozowanych potrzeb uczniów, w tym indywidualizowania pracy z uczniem, w szczególności na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;

- budowania strategii współpracy z rodzicami, w tym włączania rodziców uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących istotnych spraw dla funkcjonowania szkoły z uwzględnieniem modyfikacji działań edukacyjnych i wychowawczych;
 - planowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, analizowania wyników, formułowania wniosków i wykorzystywania ich w kolejnym roku szkolnym do poprawy pracy szkoły w badanych obszarach;
2. Na poziomie sprawowanego przez dyrektorów szkół wewnętrznego nadzoru pedagogicznego należy zwrócić większą uwagę na:
- monitorowanie realizacji podstawy programowej w kontekście kształtowania umiejętności z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji;
 - stosowanie przez nauczycieli indywidualizacji podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
 - wykorzystywanie informacji pochodzących z badań losów absolwentów oraz badań zewnętrznych do doskonalenia warsztatu pracy poszczególnych nauczycieli.

**Analiza ilościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w gimnazjach
w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015**

Wymaganie*	Ustalony poziom spełnienia wymagań									
	A		B		C		D		E	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.										
2.	-	-	-	-	7	70	1	10	2	20
3.	2	15,4	6	46,1	5	38,5	-	-	-	-
4.										
5.										
6.	2	15,4	9	69,2	1	7,7	-	-	1	7,7
7.										
8.										
9.										
10.										
11.	1	7,7	10	76,9	1	7,7	1	7,7	-	-
12.										

*Nazwa wymagania:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej
4. Uczniowie są aktywni
5. Respektowane są normy społeczne
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji
7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych
8. Promowana jest wartość edukacji
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki
10. Wykorzystywane są zasoby placówki i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi

Ewaluacje problemowe w gimnazjach prowadzone były w zakresie trzech wymagań, wskazanych przez MEN (13 szkół) oraz jednego wymagania wskazanego przez LKO (10 szkół). Znacząca część gimnazjów spełnia wymagania wskazane przez MEN na poziomie wysokim (B). Wymaganie *Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych* spełnia na tym poziomie 10 szkół, z kolei wymaganie *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji* – 9 szkół, a *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej* – 6. Jednocześnie w dwóch ostatnich wymaganiach, dla dwóch szkół, ustalone zostały bardzo wysokie poziomy spełnienia (A).

Zdecydowanie niższy jest poziom spełniania wymagania *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się*. W żadnym gimnazjum nie ustalono poziomu wysokiego (B) i bardzo wysokiego (A); 7 szkół spełnia to wymaganie na poziomie średnim (C), 1 – na podstawowym (D), a 2 na niskim (E).

Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych problemowych przeprowadzonych w gimnazjach w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015

Wymaganie 2: Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

W badanych gimnazjach nauczyciele i uczniowie tworzą przyjazną atmosferę, która przyczynia się do bezpieczeństwa emocjonalnego dzieci i sprzyja uczeniu się. Zdaniem 78% rodziców i 84% uczniów nauczyciele szanują uczniów, sprawiedliwie ich traktują (wg 59% rodziców i 61% uczniów) i na ogół dbają o dobre relacje między uczniami. Uczniowie twierdzą, że lubią przychodzić do szkoły, mogą w niej liczyć na pomoc swoich nauczycieli (70%) i kolegów (47%).

Według 64% gimnazjalistów większość nauczycieli zrozumiale tłumaczy omawiane na lekcjach zagadnienia. Jednak dla ponad 1/3 zajęcia w większości są mało interesujące i nie motywują ich do nauki.

Obserwacje 100 lekcji pozwalają na stwierdzenie, że nauczyciele stosują metody i formy pracy, dzięki którym kształtują u uczniów umiejętność samodzielnego uczenia się, zapoznają uczniów z celami lekcji, określają swoje oczekiwania wobec nich. Część z nich wspomaga uczniów w poszukiwaniu najbardziej efektywnego sposobu uczenia się. Działania te przyczyniają się do przeświadczenia uczniów o opanowaniu umiejętności uczenia się (94%). Natomiast działania umożliwiające uczniom uczenie się od siebie prowadzone są na tyle rzadko, że uczniowie nie mają poczucia uczestniczenia w nich. Około 70% gimnazjalistów nie ma okazji do wykonywania zadań zaproponowanych przez siebie lub kolegów, a zdaniem 43% - na mniej niż połowie lekcji mogą pracować w parach lub grupach.

Większość nauczycieli wykorzystuje podczas prowadzonych przez siebie zajęć przedmiotową wiedzę uczniów oraz ich wiadomości z innych dziedzin nauki i doświadczeń pozaszkolnych. Deklarują podejmowanie w swojej pracy nowatorskich rozwiązań (95% nauczycieli). Jednakże często uznają za tego typu działania rozwiązania, które w rzeczywistości nie mają charakteru nowatorskiego (np. wprowadzenie dziennika elektronicznego, tablicy interaktywnej).

Ocenianie odbywa się w szkole na ogół zgodnie z ustalonymi zasadami. Nauczyciele zwykle uzasadniają stawiane uczniom stopnie, wskazują na prawidłowe i błędne elementy ich odpowiedzi, co sprawia, że gimnazjaliści mają możliwość poprawy swoich wypowiedzi. Rzadko jednak informacja zwrotna udzielana uczniom zawiera odniesienie do ich postępów (35%) oraz

trudności (31%). Dlatego ocenianie nie jest istotnym czynnikiem motywującym uczniów do nauki, około 1/3 uczniów prezentuje obojętność, a 1/5 zniechęcenie w związku z otrzymywanymi stopniami.

Procesy edukacyjne planowane są na poziomie szkoły, a poszczególni nauczyciele planują je w odniesieniu do oddziałów i prowadzonych zajęć edukacyjnych. Brak jest wspólnego planowania procesów edukacyjnych przez nauczycieli uczących w jednym oddziale.

Wymaganie 3: Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Przeprowadzone obserwacje zajęć (76) wskazują, że w większości szkół podstawa programowa realizowana jest na ogół zgodnie z zalecanymi warunkami i formami. Niemniej, należy stwierdzić, że znajomość tej części podstawy programowej wśród większości nauczycieli jest niewystarczająca. Często utożsamiają zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej z opisanymi w niej celami kształcenia i treściami nauczania.

Do umiejętności najczęściej kształconych w gimnazjach należą, według nauczycieli: umiejętność uczenia się (93%), komunikowania się w języku polskim i obcym (92%) oraz czytania (83%). Rzadziej nauczyciele podejmują działania rozwijające u uczniów umiejętność pracy zespołowej (69%) i myślenia naukowego (65%), a najrzadziej – umiejętność myślenia matematycznego (36%) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (49%). Obserwacje zajęć pozwalają na potwierdzenie podejmowania przez nauczycieli wyżej wymienionych działań, jednak z częstością mniejszą o około 20%.

W 5 na 13 badanych gimnazjach nie dostrzega się poprawy efektów kształcenia. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w tych szkołach nie osiągają wyższego poziomu, mierzonego zarówno w skali staninowej, jak i za pomocą metody Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD). W szkołach tych często podejmuje się rozliczne działania, które z założenia mają poprawić efektywność kształcenia, jednakże trudno dostrzec ich bezpośredni związek z wnioskami formułowanymi podczas analizy wyników egzaminu gimnazjalnego. Ponadto działania te nie są monitorowane w trakcie roku szkolnego i nie dokonuje się refleksji nad ich skutecznością.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Szkoły rozpoznają potrzeby rozwojowe i możliwości psychofizyczne gimnazjalistów, jednak udział rodziców w tym procesie nie jest powszechny. Około 60% rodziców twierdzi, że nauczyciele kontaktują się z nimi w tej sprawie kilka razy w roku, ale 12% nigdy nie rozmawiało z nauczycielami na temat potrzeb i możliwości swoich dzieci. Podejmowane w szkołach działania, skierowane do uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy w związku z trudnościami edukacyjnymi, są adekwatne do rozpoznanych przez nauczycieli potrzeb w tym zakresie. Zdaniem 76% uczniów i 83% rodziców zajęcia pozalekcyjne odpowiadają potrzebom gimnazjalistów. Według 87% gimnazjalistów pomagają im one w nauce. Większość uczniów (85%) twierdzi, że mogą uczestniczyć w tych zajęciach, na których im zależy.

Szkoły podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc i poradnictwo uczniom, zwłaszcza z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i ośrodkami pomocy społecznej.

Gimnazja realizują profilaktyczne działania antydyskryminacyjne i integracyjne. Uczą szacunku dla każdego człowieka, bez względu na rodzaj jego odmienności. Najczęściej działania te dotyczą zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, religię, pochodzenie społeczne, etniczne lub narodowe oraz niepełnosprawność (stan zdrowia) i wiek. Około 1/5 nauczycieli

pracujących w badanych gimnazjach nie prowadziło jednak żadnych działań w tym obszarze.

W kilku gimnazjach prowadzone są ciekawe działania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz profilaktyki dyskryminacji:

- Szkolna Grupa Kontaktowa do spraw profilaktyki zachowań problemowych, która zajmuje się wspomaganiami uczniów i rodziców w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów dydaktycznych, wychowawczych, emocjonalnych lub socjalnych;
- spotkania uczniów z wolontariuszami z egzotycznych krajów, którzy przyjeżdżali do Polski w ramach projektu "Make a Step", realizowanego przez międzynarodową organizację AISEC;
- Projekt Edukacji Globalnej, który umożliwił organizację zajęć z wykorzystaniem platformy edukacyjnej Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie i poruszanie z uczniami zagadnień dotyczących zglobalizowanego świata oraz świadomych postaw i praw człowieka.

Wymaganie 11: Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W badanych gimnazjach nauczyciele analizują wyniki egzaminów i badań edukacyjnych zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej. Analizy zazwyczaj prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania służące efektywnemu przygotowaniu młodzieży do kolejnego egzaminu zewnętrznego, wyrównywaniu szans edukacyjnych, unowocześnianiu bazy lokalowej, wzbogacaniu w pomoce dydaktyczne, poprawie bezpieczeństwa w szkole oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych nauczycieli. Odpowiednio do potrzeb, prowadzone są również badania wewnętrzne, w tym osiągnięć uczniów i losów absolwentów. Pozyskane informacje służą głównie modyfikowaniu pracy szkoły w obszarze kształcenia i wychowania. Część gimnazjów wykorzystuje je w celu promocji szkoły. Nauczyciele najczęściej wskazują na wykorzystywanie wyników prowadzonych przez siebie mikrobadań (93%), a także losów absolwentów (89%), ewaluacji wewnętrznej (89%) i egzaminów zewnętrznych (85%). Deklarują również wykorzystywanie zewnętrznych badań edukacyjnych (77%), jednak w większości są to opracowania wyników egzaminów zewnętrznych, dokonywane przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Rzadko wykorzystywane są wyniki ewaluacji zewnętrznej (15%), pomimo powszechnego i łatwego dostępu do raportów z całego kraju na stronie internetowej www.npseo.pl.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

- Stosowanie rozwiązań noszących znamiona innowacyjności i nowatorstwa.
- Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych dostosowana do potrzeb uczniów.
- Mała liczebność klas oraz dobra baza lokalowa i wyposażenie szkoły.
- Systemowe diagnozowanie i analizowanie osiągnięć uczniów.
- Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie diagnozowania potrzeb uczniów oraz organizowania wspomaganiami.
- Prowadzenie różnorodnych zajęć dodatkowych rozwijających uzdolnienia uczniów oraz wspomagających ich indywidualne potrzeby, w tym zajęć specjalistycznych.

- Szeroka gama badań wewnętrznych ukierunkowanych na pozyskiwanie informacji na temat efektywności pracy szkoły i osiągnięć uczniów.

Słabe strony:

- Rzadkie angażowanie uczniów do organizacji procesów edukacyjnych i umożliwianie im wpływania na ich przebieg.
- Stosowanie przez nauczycieli metod i form pracy, które w niewielkim stopniu sprzyjają wzajemnemu uczeniu się uczniów.
- Brak wspólnego planowania procesów edukacyjnych przez nauczycieli uczących w jednym oddziale.
- Formułowanie wniosków nieadekwatnych do rzeczywistych potrzeb.
- Nieskuteczność działań podejmowanych na podstawie formułowanych wniosków.
- Niski poziom wykorzystania informacji od rodziców w diagnozowaniu potrzeb i możliwości uczniów.
- Brak powszechności w stosowaniu działań uwzględniających indywidualizację nauczania podczas zajęć lekcyjnych.
- Niski stopień wykorzystywania analiz i badań zewnętrznych.
- Niski stopień wykorzystywania metody Edukacyjnej Wartości Dodanej do analizy osiągnięć uczniów.
- Niesystemowe prowadzenie badań losów absolwentów.

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w zakresie:
 - prowadzenia analiz jakościowych wyników egzaminów zewnętrznych, w tym z wykorzystaniem metody Edukacyjnej Wartości Dodanej, formułowania wniosków i wykorzystywania ich do planowania adekwatnych działań ukierunkowanych na poprawę efektywności kształcenia;
 - stosowania metod i form pracy na lekcji sprzyjających wzajemnemu uczeniu się uczniów od siebie, wyzwalających kreatywność oraz w pełni wykorzystujących potencjał uczniów i umożliwiających im wpływanie na przebieg zajęć;
 - dostosowywania organizacji procesu lekcyjnego, metod i form pracy do zdiagnozowanych potrzeb uczniów, w tym indywidualizowania pracy z uczniem, w szczególności na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;
 - stosowania różnych sposobów motywowania uczniów do uczenia się;
 - budowania strategii współpracy z rodzicami, w tym włączania rodziców uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących istotnych spraw dla funkcjonowania szkoły z uwzględnieniem modyfikacji działań edukacyjnych i wychowawczych;
 - planowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, analizowania wyników, formułowania wniosków i wykorzystywania ich w kolejnym roku szkolnym do poprawy pracy szkoły w badanych obszarach;
2. Na poziomie sprawowanego przez dyrektorów szkół wewnętrznego nadzoru pedagogicznego należy zwrócić większą uwagę na:
 - monitorowanie realizacji podstawy programowej w kontekście kształtowania umiejętności z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji;
 - stosowanie przez nauczycieli indywidualizacji podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;

- realizację procesów edukacyjnych z wykorzystaniem metod stwarzających uczniom możliwość aktywnego uczenia się, w tym poprzez uczenie się od siebie wzajemnie oraz umożliwiających podejmowanie decyzji;
- udzielanie pełnej informacji zwrotnej uczniom na każdym etapie uczenia się;
- wykorzystywanie informacji pochodzących z badań losów absolwentów oraz badań zewnętrznych do doskonalenia warsztatu pracy poszczególnych nauczycieli.

**Analiza ilościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w liceach ogólnokształcących
w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015**

Wymaganie*	Ustalony poziom spełniania wymagań									
	A		B		C		D		E	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.										
2.	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
3.	1	25	2	50	1	25	-	-	-	-
4.										
5.										
6.	1	33	2	67	-	-	-	-	-	-
7.										
8.										
9.	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
10.										
11.	1	25	3	75	-	-	-	-	-	-
12.										

*Nazwa wymagania:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej
4. Uczniowie są aktywni
5. Respektowane są normy społeczne
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji
7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych
8. Promowana jest wartość edukacji
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki
10. Wykorzystywane są zasoby placówki i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi

Ewaluacje problemowe w liceach ogólnokształcących prowadzone były w zakresie trzech wymagań, wskazanych przez MEN (2 szkoły) oraz trzech wymagań wskazanych przez LKO (1 szkoła). W większości licea ogólnokształcące spełniają te wymagania na poziomie wysokim (B). Wymaganie *Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych* spełniają na tym poziomie 3 szkoły, z kolei wymaganie *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji* – 2 szkoły, *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej* – 2 szkoły, a *Rodzice są*

partnerami szkoły – 1. Jednocześnie w wymaganiach 3., 6. i 11. ustalone zostały bardzo wysokie poziomy spełnienia (A).

Niższy jest poziom spełnienia wymagania *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się*. W liceum, w którym badano funkcjonowanie szkoły w zakresie tego wymagania ustalony został poziom średni (C).

Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych problemowych przeprowadzonych w liceach ogólnokształcących w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015

Wymaganie 2: Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

W badanym liceum ogólnokształcącym procesy edukacyjne są planowane adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i możliwości uczniów. Większość nauczycieli podejmuje działania sprzyjające rozwijaniu u uczniów umiejętności uczenia się, motywuje ich do nauki i wspiera w trudnych sytuacjach. Uczniowie czują się odpowiedzialni za własny rozwój, ale mają mały wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.

Działania nauczycieli prowadzone w zakresie powiązania różnych dziedzin wiedzy i nauczanych przedmiotów nie noszą cech działań powszechnych i w nieznacznym stopniu wspomagają uczniów w lepszym zrozumieniu świata i funkcjonowaniu ich w społeczności lokalnej. Pomimo, że na większości obserwowanych lekcji prowadzący umożliwiali uczniom uczenie się od siebie nawzajem, to w opinii uczniów, nie jest to zjawisko powszechne. Nauczyciele zwykle przedstawiają uczniom cele zajęć, ale nie zawsze informują o wymaganiach i kryteriach sukcesu na danej lekcji. Przekazują uczniom informacje zwrotne na temat ich postępów w nauce, w większości oceniają ich zgodnie z ustalonymi zasadami, co stanowi czynnik motywujący i zachęcający do nauki. Mało jednak rozmawiają z uczniami o postępach w nauce i jak sobie radzić z trudnościami.

Relacje między większością nauczycieli a uczniami opierają się na szacunku, sprawiedliwości i gotowości do pomocy w razie potrzeby, a większość uczniów jest w przyjacielskich relacjach. W szkole stosuje się nowatorskie rozwiązania, podejmowane zarówno z własnej inicjatywy, jak i wspólnie z innymi instytucjami, są one adekwatne do potrzeb uczniów i pozytywnie wpływają na ich rozwój.

Wymaganie 3: Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Przeprowadzone obserwacje zajęć (18) wskazują, że w większości badanych liceów ogólnokształcących podstawa programowa realizowana jest na ogół zgodnie z zalecanymi warunkami i formami. Do umiejętności najczęściej kształconych w liceach należą, według nauczycieli: umiejętność komunikowania się w języku polskim i obcym (96%), czytania (95%) oraz uczenia się (91%). Rzadziej nauczyciele podejmują działania rozwijające u uczniów umiejętność myślenia naukowego (75%) i pracy zespołowej (73%), a najrzadziej – umiejętność myślenia matematycznego (62%) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (50%). Obserwacje zajęć pozwalają na potwierdzenie podejmowania przez nauczycieli wyżej wymienionych działań, jednak z częstością mniejszą o około 20 - 30%.

W 1 z 3 badanych liceów nie dostrzega się poprawy efektów kształcenia. Wyniki egzaminu maturalnego w tej szkole nie osiągają wyższego poziomu, mierzonego zarówno w skali staninowej, jak i za pomocą metody Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD).

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Szkoły rozpoznają potrzeby rozwojowe i możliwości psychofizyczne licealistów. Około 60% rodziców twierdzi, że nauczyciele kontaktują się z nimi w tej sprawie kilka razy w roku. Podejmowane w szkołach działania, skierowane do uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy w związku z trudnościami edukacyjnymi, są adekwatne do rozpoznanych przez nauczycieli potrzeb w tym zakresie. Zdaniem 68% uczniów i 86% rodziców zajęcia pozalekcyjne odpowiadają potrzebom młodzieży. Według 84% licealistów pomagają im one w nauce. Większość uczniów (85%) twierdzi, że mogą uczestniczyć w tych zajęciach, na których im zależy.

Szkoły podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc i poradnictwo uczniom, zwłaszcza z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i ośrodkami pomocy społecznej.

Licea realizują profilaktyczne działania antidyskryminacyjne i integracyjne. Uczą szacunku dla każdego człowieka, bez względu na rodzaj jego odmienności. Najczęściej działania te dotyczą zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub narodowe oraz orientację seksualną. Prawie połowa nauczycieli pracujących w badanych liceach nie prowadziła jednak żadnych działań w tym obszarze.

Wymaganie 9: Rodzice są partnerami szkoły

Badana Szkoła współpracuje z rodzicami na rzecz rozwoju ich dzieci. Systematycznie organizuje się spotkania z rodzicami oraz umożliwia im kontakty indywidualne z nauczycielami, dyrektorem i pedagogiem szkolnym, którzy służą rodzicom radą i wsparciem w obszarze rozwoju ich dzieci. Rodzice są informowani o pracy szkoły, zachęceni do wyrażania własnych opinii oraz podejmowania inicjatyw na rzecz rozwoju uczniów i szkoły. Opinie rodziców wykorzystywane są do prowadzenia adekwatnych do potrzeb uczniów działań głównie w obszarze spraw wychowawczych, bezpieczeństwa, organizacji pracy szkoły i jej oferty edukacyjnej. Rodzice mają swój udział w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły oraz uczestniczą w działaniach prowadzonych przez szkołę. Zgłaszane przez nich inicjatywy są na ogół realizowane, pozytywnie wpływając na edukację i rozwój uczniów.

Wymaganie 11: Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W badanych liceach nauczyciele analizują wyniki egzaminów i badań edukacyjnych zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej. Analizy zazwyczaj prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania służące efektywnemu przygotowaniu młodzieży do kolejnego egzaminu zewnętrznego, wyrównywaniu szans edukacyjnych, unowocześnianiu bazy lokalowej, wzbogacaniu w pomoce dydaktyczne, poprawie bezpieczeństwa w szkole oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych nauczycieli. Odpowiednio do potrzeb, prowadzone są również badania wewnętrzne, w tym osiągnięć uczniów i losów absolwentów. Pozyskane informacje służą głównie modyfikowaniu pracy

szkoły w obszarze kształcenia i wychowania. Wykorzystuje się je w celu promocji szkoły. Nauczyciele najczęściej wskazują na wykorzystywanie wyników ewaluacji wewnętrznej (91%), prowadzonych przez siebie mikrobadania (87%), a także egzaminów zewnętrznych (81%) i losów absolwentów (68%). Część z nich deklaruje również wykorzystywanie zewnętrznych badań edukacyjnych (46%), jednak w większości są to opracowania wyników egzaminów zewnętrznych, dokonywane przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Rzadko wykorzystywane są wyniki ewaluacji zewnętrznej (12%), pomimo powszechnego i łatwego dostępu do raportów z całego kraju na stronie internetowej www.npseo.pl.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

- Atmosfera sprzyjająca procesowi uczenia się.
- Stosowanie nowatorskich rozwiązań.
- Podejmowanie przez szkoły szeregu działań dydaktyczno-wychowawczych ukierunkowanych na kształtowanie kompetencji przydatnych na kolejnym etapie kształcenia i na rynku pracy.
- Dostosowanie oferty zajęć dodatkowych do potrzeb uczniów z trudnościami edukacyjnymi.
- Zachęcanie rodziców do podejmowania decyzji dotyczących funkcjonowania szkoły w obszarze spraw wychowawczych, bezpieczeństwa, organizacji pracy i oferty edukacyjnej.
- Prowadzenie przez szkołę badań dotyczących różnych aspektów jej funkcjonowania.
- Wykorzystywanie wniosków z analiz danych pochodzących z różnych źródeł zewnętrznych do planowania pracy szkoły.
- Wykorzystywanie wyników badań losów absolwentów do motywowania uczniów, modyfikacji oferty edukacyjnej oraz promocji placówki w środowisku lokalnym.

Słabe strony:

- Nie w pełni wykorzystywany potencjał uczniów w procesie edukacyjnym.
- Mała skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych w ramach wdrażania wniosków z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów.
- Niewystarczająca atrakcyjność zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów.
- Niski stopień wykorzystywania Edukacyjnej Wartości Dodanej do analizy osiągnięć uczniów.
- Mały wpływ uczniów na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.
- Brak powszechności działań nauczycieli w zakresie powiązania różnych dziedzin wiedzy i nauczanych przedmiotów.

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w zakresie:
 - prowadzenia analiz jakościowych wyników egzaminów zewnętrznych, w tym z wykorzystaniem metody Edukacyjnej Wartości Dodanej, formułowania wniosków i wykorzystywania ich do planowania adekwatnych działań ukierunkowanych na poprawę efektywności kształcenia;
 - stosowania metod i form pracy na lekcji sprzyjających wzajemnemu uczeniu się uczniów od siebie, wyzwalających kreatywność oraz w pełni wykorzystujących potencjał uczniów i umożliwiających im wpływanie na przebieg zajęć;

- dostosowywania organizacji procesu lekcyjnego, metod i form pracy do zdiagnozowanych potrzeb uczniów, w tym indywidualizowania pracy z uczniem, w szczególności na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;
 - stosowania różnych sposobów motywowania uczniów do uczenia się;
 - budowania strategii współpracy z rodzicami, w tym włączania rodziców uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących istotnych spraw dla funkcjonowania szkoły z uwzględnieniem modyfikacji działań edukacyjnych i wychowawczych;
 - planowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, analizowania wyników, formułowania wniosków i wykorzystywania ich w kolejnym roku szkolnym do poprawy pracy szkoły w badanych obszarach;
2. Na poziomie sprawowanego przez dyrektorów szkół wewnętrznego nadzoru pedagogicznego należy zwrócić większą uwagę na:
- monitorowanie realizacji podstawy programowej w kontekście kształtowania umiejętności z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji;
 - stosowanie przez nauczycieli indywidualizacji podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
 - realizację procesów edukacyjnych z wykorzystaniem metod stwarzających uczniom możliwość aktywnego uczenia się, w tym poprzez uczenie się od siebie wzajemnie oraz umożliwiających podejmowanie decyzji;
 - udzielanie pełnej informacji zwrotnej uczniom na każdym etapie uczenia się;
 - wykorzystywanie informacji pochodzących z badań losów absolwentów oraz badań zewnętrznych do doskonalenia warsztatu pracy poszczególnych nauczycieli.

**Analiza ilościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w technikach
w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015**

Wymaganie*	Ustalony poziom spełniania wymagań									
	A		B		C		D		E	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.										
2.	-	-	-	-	4	80	-	-	1	20
3.	-	-	1	25	3	75	-	-	-	-
4.										
5.										
6.	1	25	3	75	-	-	-	-	-	-
7.										
8.										
9.	-	-	3	60	-	-	2	40	-	-
10.										
11.	-	-	8	89	-	-	1	11	-	-
12.										

*Nazwa wymagania:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej
4. Uczniowie są aktywni
5. Respektowane są normy społeczne
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych
8. Promowana jest wartość edukacji
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki
10. Wykorzystywane są zasoby placówki i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi

Ewaluacje problemowe w technikach prowadzone były w zakresie trzech wymagań, wskazanych przez MEN (4 szkoły) oraz trzech wymagań wskazanych przez LKO (5 szkół). Znacząca część techników spełnia wymagania wskazane przez MEN na poziomie wysokim (B). Wymaganie *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji* – 3 szkoły. Jednocześnie w tym wymaganiu, dla jednej szkoły, ustalony został bardzo wysoki poziom spełnienia (A). *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej* – 1 szkoła (3 – na poziomie średnim C). Wymaganie *Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych* zostało wskazane do badania zarówno przez MEN, jak i LKO. Większość badanych techników spełnia je na poziomie wysokim (B) – 8 szkół; jedna – na poziomie podstawowym (D).

Z pięciu techników, których funkcjonowanie badano w zakresie wymagania *Rodzice są partnerami szkoły*, 3 spełniają je na poziomie wysokim (B), a 2 – na podstawowym (D). Niższy jest poziom spełnienia wymagania *Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się*. W żadnym technikum nie ustalono poziomu wysokiego (B) i bardzo wysokiego (A); 4 szkół spełnia to wymaganie na poziomie średnim (C), a 1 – na niskim (E).

Analiza jakościowa wyników ewaluacji zewnętrznych problemowych przeprowadzonych w technikach w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015

Wymaganie 2: Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

W badanych technikach nauczyciele i uczniowie tworzą przyjazną atmosferę, która przyczynia się do bezpieczeństwa emocjonalnego młodzieży i sprzyja uczeniu się. Zdaniem 88% rodziców i 84% uczniów nauczyciele szanują uczniów, sprawiedliwie ich traktują (wg 77% rodziców i 68% uczniów) i na ogół dbają o dobre relacje między uczniami. Uczniowie twierdzą, że lubią przychodzić do szkoły, mogą w niej liczyć na pomoc swoich nauczycieli (77%) i kolegów (71%).

Według 74% uczniów, większość nauczycieli zrozumiale tłumaczy omawiane na lekcjach zagadnienia. Jednak dla ponad 1/3 zajęcia w większości są mało interesujące, a blisko połowa nie motywuje ich do nauki.

Obserwacje 37 lekcji pozwalają na stwierdzenie, że nauczyciele stosują metody i formy pracy, dzięki którym kształtują u uczniów umiejętność samodzielnego uczenia się, zapoznają uczniów z celami lekcji, określają swoje oczekiwania wobec nich. Część z nich wspomaga uczniów w poszukiwaniu najbardziej efektywnego sposobu uczenia się. Działania te przyczyniają się do przeświadczenia uczniów o opanowaniu umiejętności uczenia się (93%). Natomiast działania umożliwiające uczniom uczenie się od siebie prowadzone są na tyle rzadko, że uczniowie nie mają poczucia uczestniczenia w nich. Około 63% nie ma okazji do wykonywania zadań zaproponowanych przez siebie lub kolegów, a zdaniem 33% - na mniej niż połowie lekcji mogą pracować w parach lub grupach.

Większość nauczycieli wykorzystuje podczas prowadzonych przez siebie zajęć przedmiotową wiedzę uczniów oraz ich wiadomości z innych dziedzin nauki i doświadczeń pozaszkolnych. Deklarują podejmowanie w swojej pracy nowatorskich rozwiązań (89% nauczycieli). Jednakże często uznają za tego typu działania rozwiązania, które w rzeczywistości nie mają charakteru nowatorskiego (np. wprowadzenie dziennika elektronicznego, tablicy interaktywnej).

Ocenianie odbywa się w szkole na ogół zgodnie z ustalonymi zasadami. Nauczyciele zwykle uzasadniają stawiane uczniom stopnie, wskazują na prawidłowe i błędne elementy ich odpowiedzi, co sprawia, że gimnazjaliści mają możliwość poprawy swoich wypowiedzi. Nieznaczna większość uczniów uważa, że informacja zwrotna udzielana im przez nauczycieli zawiera odniesienie do ich postępów (53%), natomiast w mniejszym stopniu dotyczy sposobu radzenia sobie z trudnościami (49%). Ocenianie w średnim stopniu motywuje uczniów do nauki, gdyż co prawda w związku z otrzymywanymi stopniami około 1/3 uczniów deklaruje chęć ich poprawy, ale dla 1/4 jest to obojętne.

Procesy edukacyjne planowane są na poziomie szkoły, a poszczególni nauczyciele planują je w odniesieniu do oddziałów i prowadzonych zajęć edukacyjnych. Brak jest wspólnego planowania procesów edukacyjnych przez nauczycieli uczących w jednym oddziale.

Wymaganie 3: Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Przeprowadzone obserwacje zajęć (37) wskazują, że w większości szkół podstawa programowa realizowana jest na ogół zgodnie z zalecanymi warunkami i formami. Niemniej, należy stwierdzić, że znajomość tej części podstawy programowej wśród większości nauczycieli jest niewystarczająca. Często utożsamiają zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej z opisanymi w niej celami kształcenia i treściami nauczania.

Do umiejętności najczęściej kształconych w technikach należą, według nauczycieli: umiejętność czytania (93%), komunikowania się w języku polskim i obcym (91%) oraz uczenia się (84%) i pracy zespołowej (81%). Rzadziej nauczyciele podejmują działania rozwijające u uczniów umiejętność i myślenia naukowego (74%) oraz posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (72%), a najrzadziej – umiejętność myślenia matematycznego (67%). Obserwacje zajęć pozwalają na potwierdzenie podejmowania przez nauczycieli wyżej wymienionych działań, jednak z częstością mniejszą o około 20 - 30%.

W 4 z 5 badanych techników nie dostrzega się znaczącej poprawy efektów kształcenia. Wyniki egzaminów zewnętrznych (maturalny i zawodowy) wahają się w kolejnych latach szkolnych. Częściej poprawie ulegają wyniki egzaminów zawodowych, jednak nie dotyczy to wszystkich zawodów, w jakich szkoły prowadzą kształcenie. Podejmowane są działania, które z założenia mają poprawić efektywność kształcenia, jednakże pomimo prowadzonego monitorowania, w trakcie roku szkolnego nie dokonuje się refleksji nad ich skutecznością.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Szkoły rozpoznają potrzeby rozwojowe i możliwości psychofizyczne uczniów. Około 81% rodziców twierdzi, że nauczyciele kontaktują się z nimi w tej sprawie kilka razy w roku, ale 11% nigdy nie rozmawiało z nauczycielami na temat potrzeb i możliwości swoich dzieci. Podejmowane w szkołach działania, skierowane do uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy w związku z trudnościami edukacyjnymi, są adekwatne do rozpoznanych przez nauczycieli potrzeb w tym zakresie. Zdaniem 74% rodziców zajęcia pozalekcyjne odpowiadają potrzebom ich dzieci. Co prawda, według 79% uczniów pomagają im one w nauce, ale tylko

40% uważa, że odpowiadają ich zainteresowaniom. Większość uczniów (88%) twierdzi, że mogą uczestniczyć w tych zajęciach, na których im zależy.

Szkoły podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc i poradnictwo uczniom, zwłaszcza z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i ośrodkami pomocy społecznej.

Technika realizują profilaktyczne działania antydyskryminacyjne i integracyjne. Uczą szacunku dla każdego człowieka, bez względu na rodzaj jego odmienności. Najczęściej działania te dotyczą zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie społeczne, etniczne lub narodowe, religię oraz poglądy polityczne i status ekonomiczny. Około 10% nauczycieli pracujących w badanych technikach nie prowadziło jednak żadnych działań w tym obszarze.

W jednym technikum prowadzone są ciekawe działania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- Szkolna Grupa Kontaktowa do spraw profilaktyki zachowań problemowych, która zajmuje się wspomaganie uczniów i rodziców w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów dydaktycznych, wychowawczych, emocjonalnych lub socjalnych.

Wymaganie 6: Rodzice są partnerami szkoły

Szkoły pozyskują opinie na temat swojej pracy za pomocą ankiet, rozmów w czasie zebrań rodzicielskich i spotkań z Zarządem Rady Rodziców oraz doraźnie - poprzez rozmowy indywidualne i skrzynki kontaktowe. Tą samą drogą rodzice zgłaszają swoje propozycje. Według 82% nauczycieli rodzice zgłaszają też propozycje w zakresie funkcjonowania szkoły. Dotyczą one głównie organizacji uroczystości, imprez i wycieczek, rozwiązywania konfliktów i realizacji programu wychowawczego, rzadziej – tematyki zajęć i systemu oceniania. Jednak sami rodzice nie mają takiego poczucia – fakt zgłaszania propozycji deklaruje mniej niż połowa z nich. Oczekiwania i inicjatywy rodziców są uwzględniane podczas planowania pracy na poziomie klas i całej szkoły. W podejmowaniu decyzji dotyczących pracy szkoły uczestniczą członkowie Rady Rodziców. Otrzymywanie informacji na ten temat potwierdza 67% rodziców uczestniczących w ankietach. Z kolei w sprawach poszczególnych klas wypowiadają się rodzice uczniów tych klas. Ogółem udział w podejmowaniu tych decyzji deklaruje 63% rodziców. Natomiast znacząca większość z nich (88%) wie, w jaki sposób może się zaangażować w życie szkoły. Chętnie uczestniczą w imprezach i uroczystościach oraz wspierają szkołę w pozyskiwaniu środków finansowych na rozwój jej bazy dydaktycznej.

W porozumieniu z rodzicami lub we współpracy z nimi szkoła realizuje działania odpowiadające na potrzeby rozwojowe uczniów oraz wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Zdaniem 87% rodziców nauczyciele rozmawiają z nimi na temat możliwości rozwojowych dzieci, a według 83% - wychowawcy udzielają im wsparcia w trudnych sytuacjach.

Wymaganie 11: Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W badanych technikach nauczyciele analizują wyniki egzaminów i badań edukacyjnych zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej. Analizy zazwyczaj prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania służące efektywnemu przygotowaniu młodzieży do kolejnego egzaminu zewnętrznego, wyrównywaniu szans edukacyjnych, unowocześnianiu bazy lokalowej, wzbogacaniu w pomoce dydaktyczne, poprawie bezpieczeństwa w szkole oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych nauczycieli.

Odpowiednio do potrzeb, prowadzone są również badania wewnętrzne, w tym osiągnięć uczniów. Pozyskane informacje służą głównie modyfikowaniu pracy szkoły w obszarze kształcenia i wychowania oraz promocji szkoły. Nauczyciele najczęściej wskazują na wykorzystywanie wyników prowadzonych przez siebie mikrobadań (87%), a także ewaluacji wewnętrznej (86%) i egzaminów zewnętrznych (85%), nieco rzadziej – losów absolwentów (69%). Deklarują również wykorzystywanie zewnętrznych badań edukacyjnych (66%), jednak w większości są to opracowania wyników egzaminów zewnętrznych, dokonywane przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Rzadko wykorzystywane są wyniki ewaluacji zewnętrznej (36%), pomimo powszechnego i łatwego dostępu do raportów z całego kraju na stronie internetowej www.npseo.pl.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

- Organizacja procesów edukacyjnych w sposób umożliwiający uczniom wiązanie wiedzy szkolnej z doświadczeniami życia codziennego.
- Dobra atmosfera w szkołach sprzyjająca procesowi uczenia się, w tym działania motywujące i wspierające.
- Podejmowanie nowatorskich rozwiązań w kształceniu zawodowym dostosowanym do potrzeb rynku pracy.
- Dbłość w realizacji podstawy programowej oraz wykorzystania zalecanych warunków jej realizacji.
- Powszechność monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów.
- Współpraca z zakładami pracy w ramach kształtowania kompetencji zawodowych.
- Podejmowanie adekwatnych do potrzeb działań we współpracy z instytucjami, wspierającymi rozwój uczniów.
- Działania wspierające uczniów, m.in. poprzez bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych.
- Wypracowane sposoby pozyskiwania od rodziców opinii na temat swojej pracy.
- Szkoły prowadzą analizę jakościową i ilościową wyników egzaminów zewnętrznych, analizę wyników ewaluacji wewnętrznej, formułują wnioski i rekomendacje w zakresie modyfikacji procesów edukacyjnych.
- Wykorzystanie wyników badań wpływa na wprowadzenie projakościowych zmian w procesie nauczania, a także uruchamiania nowych kierunków kształcenia.
- Korelacja międzyprzedmiotowa pozwala na optymalne zaplanowanie procesu edukacyjnego.

Słabe strony:

- Niewystarczająca informacja zwrotna, zwłaszcza w zakresie przyczyn trudności i czynników wpływających na odnoszenie sukcesów w nauce.
- Niewystarczające stosowanie metod pracy pozwalających na uczenie się od siebie nawzajem oraz wyzwających kreatywność.
- Nieznaczny wpływ uczniów na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.
- Formułowanie wniosków nieadekwatnych do rzeczywistych potrzeb.
- Nieskuteczność działań podejmowanych na podstawie formułowanych wniosków, które skutkują niskimi wynikami na egzaminie maturalnym i potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie.
- Indywidualizacja procesu edukacyjnego podczas zajęć lekcyjnych dla uczniów wymagających wsparcia.

- Bardzo rzadkie angażowanie się rodziców do współdecydowania o ważnych sprawach szkoły
- Nieskuteczne działania zachęcające rodziców do zgłaszania inicjatyw na rzecz rozwoju uczniów i szkoły.
- Niski stopień wykorzystywania Edukacyjnej Wartości Dodanej do analizy osiągnięć uczniów.
- Okazjonalnie zbieranie informacji na temat losów absolwentów i wykorzystywanie ich jedynie w celach promocyjnych.
- Dopatrywanie się przyczyn niepowodzeń dydaktycznych i na egzaminach zewnętrznych jedynie po stronie uczniów i rodziców.

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w zakresie:
 - prowadzenia analiz jakościowych wyników egzaminów zewnętrznych, w tym z wykorzystaniem metody Edukacyjnej Wartości Dodanej, formułowania wniosków i wykorzystywania ich do planowania adekwatnych działań ukierunkowanych na poprawę efektywności kształcenia;
 - stosowania metod i form pracy na lekcji sprzyjających wzajemnemu uczeniu się uczniów od siebie, wyzwalających kreatywność oraz w pełni wykorzystujących potencjał uczniów i umożliwiających im wpływanie na przebieg zajęć;
 - dostosowywania organizacji procesu lekcyjnego, metod i form pracy do zdiagnozowanych potrzeb uczniów, w tym indywidualizowania pracy z uczniem, w szczególności na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;
 - stosowania różnych sposobów motywowania uczniów do uczenia się;
 - budowania strategii współpracy z rodzicami, w tym włączania rodziców uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących istotnych spraw dla funkcjonowania szkoły z uwzględnieniem modyfikacji działań edukacyjnych i wychowawczych;
 - planowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, analizowania wyników, formułowania wniosków i wykorzystywania ich w kolejnym roku szkolnym do poprawy pracy szkoły w badanych obszarach;
2. Na poziomie sprawowanego przez dyrektorów szkół wewnętrznego nadzoru pedagogicznego należy zwrócić większą uwagę na:
 - monitorowanie realizacji podstawy programowej w kontekście kształtowania umiejętności z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji;
 - stosowanie przez nauczycieli indywidualizacji podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
 - realizację procesów edukacyjnych z wykorzystaniem metod stwarzających uczniom możliwość aktywnego uczenia się, w tym poprzez uczenie się od siebie wzajemnie oraz umożliwiających podejmowanie decyzji;
 - udzielanie pełnej informacji zwrotnej uczniom na każdym etapie uczenia się;
 - wykorzystywanie informacji pochodzących z badań losów absolwentów oraz badań zewnętrznych do doskonalenia warsztatu pracy poszczególnych nauczycieli.

**Analiza ilościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych przeprowadzonych w zasadniczych szkołach
zawodowych w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015**

Wymaganie*	Ustalony poziom spełniania wymagań									
	A		B		C		D		E	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.										
2.	-	-	1	20	4	80	-	-	-	-
3.	-		3	75	1	25	-	-	-	-
4.										
5.										
6.	-	-	3	75	1	25	-	-	-	-
7.										
8.										
9.	-	-	3	60	1	20	1	20	-	-
10.										
11.	-	-	7	78	1	11	1	11	-	-
12.										

*Nazwa wymagania:

1. Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów
2. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się
3. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej
4. Uczniowie są aktywni
5. Respektowane są normy społeczne
6. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji
7. Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych
8. Promowana jest wartość edukacji
9. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki
10. Wykorzystywane są zasoby placówki i środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju
11. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych
12. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi

Ewaluacje problemowe w zasadniczych szkołach zawodowych prowadzone były w zakresie trzech wymagań, wskazanych przez MEN (4 szkoły) oraz trzech wymagań wskazanych przez LKO (5 szkół). Znacząca część szkół spełnia wymagania wskazane przez MEN na poziomie wysokim (B). Wymagania: *Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji* oraz *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej* są to 3 szkoły. Wymaganie *Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych* zostało wskazane do badania zarówno przez MEN, jak i LKO. Większość badanych szkół spełnia je na poziomie wysokim (B) – 7 szkół; jedna – na poziomie średnim (C) i 1 – na podstawowym (D).

Z pięciu zasadniczych szkół zawodowych, których funkcjonowanie badano w zakresie wymagania *Rodzice są partnerami szkoły*, 3 spełniają je na poziomie wysokim (B), 1 – na średnim (C), a 1 – na podstawowym (D). Niższy jest poziom spełnienia wymagania *Procesy*

edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się. W przypadku jednej szkoły ustalono poziom wysoki (B), a 3 szkoły spełniają to wymaganie na poziomie średnim (C). Żadna z zasadniczych szkół zawodowych nie spełnia badanych wymagań na poziomie bardzo wysokim (A).

**Analiza jakościowa
wyników ewaluacji zewnętrznych problemowych przeprowadzonych
w zasadniczych szkołach zawodowych w okresie XI - V roku szkolnego 2014/2015**

Wymaganie 2: Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

W badanych zasadniczych szkołach zawodowych nauczyciele i uczniowie tworzą przyjazną atmosferę, która przyczynia się do bezpieczeństwa emocjonalnego młodzieży i sprzyja uczeniu się. Zdaniem 90% rodziców i 78% uczniów nauczyciele szanują uczniów, sprawiedliwie ich traktują (wg 88% rodziców i 78% uczniów) i na ogół dbają o dobre relacje między uczniami. Uczniowie twierdzą, że lubią przychodzić do szkoły, mogą w niej liczyć na pomoc swoich nauczycieli (76%) i kolegów (62%).

Według 81% uczniów, większość nauczycieli zrozumiale tłumaczy omawiane na lekcjach zagadnienia. Dla 67% z nich zajęcia w większości są interesujące i ponad połowę motywują do nauki.

Obserwacje 32 lekcji pozwalają na stwierdzenie, że nauczyciele stosują metody i formy pracy, dzięki którym kształtują u uczniów umiejętność samodzielnego uczenia się, zapoznają uczniów z celami lekcji, określają swoje oczekiwania wobec nich. Część z nich wspomaga uczniów w poszukiwaniu najbardziej efektywnego sposobu uczenia się. Działania te przyczyniają się do przeświadczenia uczniów o opanowaniu umiejętności uczenia się (94%). Natomiast działania umożliwiające uczniom uczenie się od siebie prowadzone są na tyle rzadko, że uczniowie nie mają poczucia uczestniczenia w nich. Około 54% nie ma okazji do wykonywania zadań zaproponowanych przez siebie lub kolegów, a zdaniem 28% - na mniej niż połowie lekcji mogą pracować w parach lub grupach.

Większość nauczycieli wykorzystuje podczas prowadzonych przez siebie zajęć przedmiotową wiedzę uczniów oraz ich wiadomości z innych dziedzin nauki i doświadczeń pozaszkolnych. Deklarują podejmowanie w swojej pracy nowatorskich rozwiązań (86% nauczycieli). Jednakże często uznają za tego typu działania rozwiązania, które w rzeczywistości nie mają charakteru nowatorskiego (np. wprowadzenie dziennika elektronicznego, tablicy interaktywnej).

Ocenianie odbywa się w szkole na ogół zgodnie z ustalonymi zasadami. Nauczyciele zwykle uzasadniają stawiane uczniom stopnie, wskazują na prawidłowe i błędne elementy ich odpowiedzi, co sprawia, że młodzież ma możliwość poprawy swoich wypowiedzi. Nieznaczna większość uczniów uważa, że informacja zwrotna udzielana im przez nauczycieli zawiera odniesienie do ich postępów (59%) oraz dotyczy sposobu radzenia sobie z trudnościami (61%). Ocenianie w średnim stopniu motywuje uczniów do nauki, gdyż co prawda blisko połowa z nich jest zadowolona z otrzymanych ocen, ale 1/3 prezentuje w tym zakresie obojętność, a chęć poprawy – 1/6.

Procesy edukacyjne planowane są na poziomie szkoły, a poszczególni nauczyciele planują je w odniesieniu do oddziałów i prowadzonych zajęć edukacyjnych. Brak jest wspólnego planowania procesów edukacyjnych przez nauczycieli uczących w jednym oddziale.

Wymaganie 3: Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Przeprowadzone obserwacje zajęć (32) wskazują, że w większości szkół podstawa programowa realizowana jest na ogół zgodnie z zalecanymi warunkami i formami. Niemniej, należy stwierdzić, że znajomość tej części podstawy programowej wśród większości nauczycieli jest niewystarczająca. Często utożsamiają zalecane warunki i sposoby realizacji podstawy programowej z opisanymi w niej celami kształcenia i treściami nauczania.

Do umiejętności najczęściej kształconych w zasadniczych szkołach zawodowych należą, według nauczycieli: umiejętność komunikowania się w języku polskim i obcym (96%), czytania (91%), oraz pracy zespołowej (73%) i uczenia się (72%). Rzadziej nauczyciele podejmują działania rozwijające u uczniów umiejętność myślenia naukowego (70%) oraz myślenia matematycznego (58%), a najrzadziej – umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (47%). Obserwacje zajęć pozwalają na potwierdzenie podejmowania przez nauczycieli wyżej wymienionych działań, jednak z częstością mniejszą o około 20 - 30%.

W 4 z 5 badanych zasadniczych szkół zawodowych można dostrzec poprawę efektów kształcenia, widoczną w wynikach egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Podejmowane w tych szkołach działania są monitorowane i oceniane pod kątem ich skuteczności.

Wymaganie 6: Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Szkoły rozpoznają potrzeby rozwojowe i możliwości psychofizyczne uczniów. Około 62% rodziców twierdzi, że nauczyciele kontaktują się z nimi w tej sprawie kilka razy w roku, a zdaniem 25% - przynajmniej raz w roku. Podejmowane w szkołach działania, skierowane do uczniów zdolnych oraz wymagających pomocy w związku z trudnościami edukacyjnymi, są adekwatne do rozpoznanych przez nauczycieli potrzeb w tym zakresie. Zdaniem 75% rodziców zajęcia pozalekcyjne odpowiadają potrzebom ich dzieci. Co prawda, według 82% uczniów zajęcia te pomagają im w nauce, ale tylko 56% uważa, że odpowiadają ich zainteresowaniom. Większość uczniów (87%) twierdzi, że mogą uczestniczyć w tych zajęciach, na których im zależy.

Szkoły podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc i poradnictwo uczniom, zwłaszcza z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i ośrodkami pomocy społecznej.

Zasadnicze szkoły zawodowe realizują profilaktyczne działania antydyskryminacyjne i integracyjne. Uczą szacunku dla każdego człowieka, bez względu na rodzaj jego odmienności. Najczęściej działania te dotyczą zapobiegania dyskryminacji ze względu na status ekonomiczny, pochodzenie społeczne, niepełnosprawność (stan zdrowia) i płeć. Niepokój budzi fakt, że prawie 80% nauczycieli pracujących w badanych zasadniczych szkołach zawodowych nie prowadziło żadnych działań w tym obszarze.

Wymaganie 6: Rodzice są partnerami szkoły

Szkoły pozyskują opinie na temat swojej pracy za pomocą ankiet, rozmów w czasie zebrań rodzicielskich i spotkań z Zarządem Rady Rodziców oraz doraźnie - poprzez rozmowy indywidualne i skrzynki kontaktowe. Tą samą drogą rodzice zgłaszają swoje propozycje. Według 82% nauczycieli rodzice zgłaszają też propozycje w zakresie funkcjonowania szkoły. Dotyczą one głównie organizacji uroczystości, imprez i wycieczek, rozwiązywania konfliktów i realizacji programu wychowawczego, rzadziej – tematyki zajęć i systemu oceniania. Jednak

sami rodzice nie mają takiego poczucia – fakt zgłaszania propozycji deklaruje mniej niż połowa z nich. Oczekiwania i inicjatywy rodziców są uwzględniane podczas planowania pracy na poziomie klas i całej szkoły. W podejmowaniu decyzji dotyczących pracy szkoły uczestniczą członkowie Rady Rodziców. Otrzymywanie informacji na ten temat potwierdza 60% rodziców uczestniczących w ankietach. Z kolei w sprawach poszczególnych klas wypowiadają się rodzice uczniów tych klas. Ogółem udział w podejmowaniu tych decyzji deklaruje 55% rodziców. Natomiast znacząca większość z nich (88%) wie, w jaki sposób może się zaangażować w życie szkoły. Chętnie uczestniczą w imprezach i uroczystościach oraz wspierają szkołę w pozyskiwaniu środków finansowych na rozwój jej bazy dydaktycznej.

W porozumieniu z rodzicami lub we współpracy z nimi szkoła realizuje działania odpowiadające na potrzeby rozwojowe uczniów oraz wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Zdaniem 97% rodziców nauczyciele rozmawiają z nimi na temat możliwości rozwojowych dzieci, a według 90% - wychowawcy udzielają im wsparcia w trudnych sytuacjach.

Wymaganie 11: Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W badanych zasadniczych szkołach zawodowych nauczyciele analizują wyniki egzaminów i badań edukacyjnych zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej. Analizy zazwyczaj prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których planuje się i podejmuje działania służące efektywnemu przygotowaniu młodzieży do kolejnego egzaminu zewnętrznego, wyrównywaniu szans edukacyjnych, unowocześnianiu bazy lokalowej, wzbogacaniu w pomoce dydaktyczne, poprawie bezpieczeństwa w szkole oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych nauczycieli. Odpowiednio do potrzeb, prowadzone są również badania wewnętrzne, w tym osiągnięć uczniów. Pozyskane informacje służą głównie modyfikowaniu pracy szkoły w obszarze kształcenia i wychowania oraz promocji szkoły. Nauczyciele najczęściej wskazują na wykorzystywanie wyników ewaluacji wewnętrznej (87%) a także prowadzonych przez siebie mikrobadania (85%); nieco rzadziej – egzaminów zewnętrznych (69%) i losów absolwentów (66%). Deklarują również wykorzystywanie zewnętrznych badań edukacyjnych (63%), jednak w większości są to opracowania wyników egzaminów zewnętrznych, dokonywane przez Centralną i Okręgową Komisję Egzaminacyjną. Rzadko wykorzystywane są wyniki ewaluacji zewnętrznej (33%), pomimo powszechnego i łatwego dostępu do raportów z całego kraju na stronie internetowej www.npseo.pl.

Wnioski i rekomendacje

Mocne strony:

- Dobra atmosfera sprzyjająca procesowi uczenia się.
- Stosowanie nowatorskich rozwiązań adekwatnych do potrzeb uczniów realizowanych przez szkoły samodzielnie oraz wspólnie z innymi instytucjami, np. rynku pracy.
- Prowadzenie diagnoz wstępnych dotyczących umiejętności uczniów i wykorzystywanie wyników analiz do planowania procesów edukacyjnych.
- Współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorcami sprzyjająca odnoszeniu przez uczniów sukcesów na rynku pracy.

- Motywowanie uczniów w procesie edukacyjnym.
- Rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów umożliwiające planowanie adekwatnych działań wspierających.
- Wypracowanie sposobów pozyskiwania od rodziców opinii na temat swojej pracy.
- Celowe prowadzenie analiz wyników egzaminów zewnętrznych i wyników ewaluacji wewnętrznej, które wykorzystywane są do modyfikowania organizacji procesów edukacyjnych.

Słabe strony:

- Niewystarczająca informacja zwrotna, zwłaszcza w zakresie przyczyn trudności i czynników wpływających na odnoszenie sukcesów w nauce.
- Niewystarczające stosowanie metod pracy pozwalających na uczenie się od siebie nawzajem oraz wyzwających kreatywność.
- Nieznaczny wpływ uczniów na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.
- Niska skuteczność działań dydaktyczno-wychowawczych motywujących uczniów do przystępowania do egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje w zawodzie.
- Brak powszechności w stosowaniu indywidualizacji nauczania podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych.
- Niezadowolająca uczniów oferta zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania.
- Ograniczone do minimum uczestnictwo rodziców w procesach decyzyjnych oraz realizowanych przez szkoły działaniach.
- Nieskuteczne działania zachęcające rodziców do zgłaszania inicjatyw na rzecz rozwoju uczniów i szkoły.
- Nieprowadzenie badań dotyczących efektywności podejmowanych przez szkoły działań w oparciu o wnioski z różnych analiz.
- Okazjonalne zbieranie informacji na temat losów absolwentów i wykorzystywanie ich do promowania szkoły, a nie do doskonalenia procesów edukacyjnych.
- Niewielki stopień wykorzystywania wyników badań zewnętrznych dotyczących procesu uczenia się do planowania i doskonalenia działań nauczycieli.

Rekomendacje:

1. Wskazana jest realizacja doskonalenia zawodowego dyrektorów i nauczycieli w zakresie:
 - prowadzenia analiz jakościowych wyników egzaminów zewnętrznych, formułowania wniosków i wykorzystywania ich do planowania adekwatnych działań ukierunkowanych na poprawę efektywności kształcenia;
 - stosowania metod i form pracy na lekcji sprzyjających wzajemnemu uczeniu się uczniów od siebie, wyzwających kreatywność oraz w pełni wykorzystujących potencjał uczniów i umożliwiających im wpływanie na przebieg zajęć;
 - dostosowywania organizacji procesu lekcyjnego, metod i form pracy do zdiagnozowanych potrzeb uczniów, w tym indywidualizowania pracy z uczniem, w szczególności na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;
 - stosowania różnych sposobów motywowania uczniów do uczenia się;
 - budowania strategii współpracy z rodzicami, w tym włączania rodziców uczniów w proces podejmowania decyzji dotyczących istotnych spraw dla funkcjonowania szkoły z uwzględnieniem modyfikacji działań edukacyjnych i wychowawczych;

- planowania i przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, analizowania wyników, formułowania wniosków i wykorzystywania ich w kolejnym roku szkolnym do poprawy pracy szkoły w badanych obszarach;
2. Na poziomie sprawowanego przez dyrektorów szkół wewnętrznego nadzoru pedagogicznego należy zwrócić większą uwagę na:
- monitorowanie realizacji podstawy programowej w kontekście kształtowania umiejętności z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji;
 - stosowanie przez nauczycieli indywidualizacji podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
 - realizację procesów edukacyjnych z wykorzystaniem metod stwarzających uczniom możliwość aktywnego uczenia się, w tym poprzez uczenie się od siebie wzajemnie oraz umożliwiającą podejmowanie decyzji;
 - udzielanie pełnej informacji zwrotnej uczniom na każdym etapie uczenia się;
 - wykorzystywanie informacji pochodzących z badań losów absolwentów oraz badań zewnętrznych do doskonalenia warsztatu pracy poszczególnych nauczycieli.

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych kontroli planowych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII
roku szkolnego 2014/2015**

Temat kontroli*	Plan	Przeprowadzone kontrole planowe									
		IX-XI		XII-II		III-V		VI-VIII		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.	0	zrealizowano w roku szkolnym 2013/2014									
2.	65	-	-	-	-	65	100	-	-	65	100
3.	47	-	-	-	-	47	100	-	-	47	100
4.	61	4	6,6	57	93,4	-	-	-	-	61	100
5.	20	20	100	-	-	-	-	-	-	20	100
Razem:	193	24	12,4	57	42	-	-	-	-	193	100

*Temat kontroli planowej:

1. Zgodność realizacji wybranych zajęć edukacyjnych z ramowymi planami nauczania w publicznym gimnazjum.
2. Realizacja przez szkołę obowiązku prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Prawidłowość prowadzonych przez szkołę działań wychowawczych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.
4. Prawidłowość organizacji zajęć rewalidacyjnych, w tym liczba godzin i rodzaj tych zajęć oraz ich zgodność z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność w szkole ogólnodostępnej.
5. Prawidłowość wydawania przez zespoły orzekające, działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

**Analiza jakościowa
wyników kontroli planowych przeprowadzonych w okresie III-V
roku szkolnego 2014/2015**

Temat kontroli	Typ szkoły lub placówki	Liczba zaleceń
Realizacja przez szkołę obowiązku prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.	publiczna szkoła podstawowa	7 (w 7 szkołach podstawowych)
	publiczne gimnazjum	0
	publiczna szkoła ponadgimnazjalna	9 (w 6 szkołach ponadgimnazjalnych: h: 5 w 3 tech., 3 w 2 zsz 1 w 1 szkole polic.)

Wnioski:

SZKOŁY PODSTAWOWE

1. W ocenianiu wewnątrzszkolnym nie ustalono warunków i trybu uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych, co jest niezgodne z § 3 ust. 3 pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.),
2. Nauczyciele na początku roku szkolnego nie informują rodziców (opiekunów prawnych) o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć wychowania fizycznego, co jest niezgodne z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

GIMNAZJA

Gimnazja prawidłowo realizują obowiązek prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w zakresie zgodności zasad oceniania wychowania fizycznego ze statutami, warunkami i sposobem oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz zwalniania uczniów z zajęć wychowania fizycznego.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

1. W ocenianiu wewnątrzszkolnym nie ustalono warunków i trybu uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych, co jest niezgodne z § 3 ust. 3 pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.),
2. Nauczyciele na początku roku szkolnego nie informują rodziców (opiekunów prawnych) o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z zajęć wychowania fizycznego, co jest niezgodne z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

Temat kontroli	Typ szkoły lub placówki	Liczba zaleceń
Prawidłowość prowadzonych przez szkołę działań wychowawczych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.	publiczna szkoła podstawowa	43 (w 17 szkołach podstawowych)
	publiczne gimnazjum	8 (w 5 gimnazjach)

Wnioski:

SZKOŁY PODSTAWOWE

1. Szkoły nie opracowały, zgodnie ze statutem szkoły, strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, co jest niezgodne z § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w *sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem* (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
2. Opracowane w szkołach strategie działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem nie zawierają wszystkich działań określonych w przedmiotowym rozporządzeniu, tj. w § 10 pkt 1-13 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w *sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem* (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
3. Program wychowawczy szkoły nie jest uchwalany przez radę rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną, co jest niezgodne z art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)

GIMNAZJA

1. W gimnazjach nie opracowano, zgodnie ze statutem szkoły, strategii działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, co jest niezgodne z § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w *sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem* (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
2. Opracowane przez gimnazja strategie działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem nie zawierają wszystkich działań określonych w przedmiotowym rozporządzeniu, tj. w § 10 pkt 1-13 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w *sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem* (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
3. W programach profilaktyki nie uwzględnia się treści i działań z zakresu profilaktyki narkomanii, skierowanych do uczniów, nauczycieli i rodziców, co jest niezgodne z art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz treści rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w *sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2012 r. Poz. 977, z późn. zm.).

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych kontroli doraźnych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII
w roku szkolnym 2014/2015**

Liczba kontroli doraźnych przeprowadzonych na wniosek:	Przeprowadzone kontrole doraźne				
	IX-XI	XII-II	III-V	VI-VIII	Ogółem
Ministra Edukacji Narodowej	-	1	-	-	1
Rzecznika Praw Dziecka	-	-	3	-	3
Kuratora Oświaty	106	20	1	-	127
Prokuratury	-	1	-	-	1
Rzecznika Praw Obywatelskich	-	-	-	-	-
Organu prowadzącego	-	-	-	-	-
Rodziców	-	21	34	-	55
Nauczycieli	-	1	2	-	3
Uczniów	-	-	4	-	4
Innych podmiotów	-	5	13	-	18
Razem	106	49	57	-	212

**Analiza ilościowa
przeprowadzonych kontroli doraźnych w okresach: IX-XI, XII-II, III-V, VI-VIII
w roku szkolnym 2014/2015**

Liczba kontroli doraźnych przeprowadzonych w:	Przeprowadzone kontrole doraźne				
	IX-XI	XII-II	III-V	VI-VIII	Ogółem
Przedszkolach	-	5	6	-	11
Szkołach podstawowych	88	15	30	-	133
Gimnazjach	18	9	11	-	38
Liceach ogólnokształcących	-	6	3	-	9
Technikach	-	3	5	-	8
Zasadniczych szkołach zawodowych	-	2	1	-	3
Szkołach policealnych	-	10	-	-	10
SOSzW	-	2	1	-	3
PPP	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-	-
Razem	106	52	57	-	215

**Analiza jakościowa wyników kontroli doraźnych przeprowadzonych
w okresie od 1 marca 2015 do 31 maja 2015 r.**

Obszar wg kategorii MEN	Liczba zaleceń									
	P	SP	G	LO	T	ZSZ	sosw	SPOL	PPP	SUMA
Zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami	2	2	-	-	-	-	-	-	-	4
Realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki	-	4	1	1	3	2	-	-	-	11
Przestrzeganie statutu szkoły lub placówki	-	3	1	-	-	--	2	-	-	6
Przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia	-	9	1	-	-	-	1	-	-	11
Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki	5	6	2	-	-	-	-	-	-	13
Przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Inne	4	19	12	-	-	-	2	-	-	37
SUMA	12	43	17	1	3	0	8	0	0	84

Wyniki kontroli wskazują na konieczność podjęcia przez dyrektora szkoły działań zmierzających do poprawy jakości pracy szkoły w zakresie:

- 1) przestrzegania przez nauczycieli zapisów prawa wewnątrzszkolnego dotyczącego oceniania uczniów,
- 2) organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach,
- 3) właściwego postępowania w przypadku sytuacji, w której uczeń ulega wypadkowi na terenie szkoły.